

960923-1

V úvodu k Bonitzově překladu Aristotelovy Metafyziky uzavřel Horst Seidel svůj výklad tezí, že je povinností interpreta, pokusit se pochopit každého autora tak, jak chce on sám, aby byl chápán (*Es ist aber Pflicht des Interpreten, jeden Autor so zu verstehen zu suchen, wie er sich selbst verstanden wissen will.* – 6443, s. LXIV.) To je formulace velmi problematická, poznamenaná dokonce jakýmsi psychologismem. Omezme se na autory-filosofy (Seidel mluví o autorech vůbec, ale říká to v souvislosti s překladem Aristotela.) Každý filosof mluví nebo píše o něčem a nepochybně chce, aby čtenář stejně jako interpret porozuměli především právě tomu. Ve filosofii nemůže jít na prvním místě o chápání filosofa jako osoby (včetně jeho sebepochopení), nýbrž o porozumění jeho filosofii. Filosofie žádného myslitele nemůže být ani redukována na jeho sebepochopení, ani jenom z tohoto sebepochopení (a dokonce ani z jeho chápání vlastních filosofických výkonů) jako z čehosi směrodatného vykládána. To tedy znamená, že pro porozumění něčí filosofii nemůže být rozhodující to, co si onen myslitel sám o své filosofii myslí. Protože však přání filosofického autora, pokud jde o pochopení jeho filosofie ze strany čtenářů a tedy také interpretů, je nutně spjata s tím, jak tento autor svou filosofii sám chápe, musíme trvat na tom, že autorské sebepochopení, jakož i autorovo přání, jak má být jeho filosofie chápána, může sice být samo o sobě zkoumáno a konstatováno, že však nemůže být posledním kritériem skutečného (tj. opravdového, pravého) porozumění tomu, o čem ve své filosofii vykládá a k čemu se tak svým filosofováním vztahuje. Kromě této metodické zásady tu je ovšem ještě skutečný historický kontext filosofování určitého autora, který je vždycky třeba vidět nejenom v jeho vlastní myslitelské perspektivě, ale v perspektivě čtenáře či interpreta (prostě proto, že tento kontext nelze nikdy jednoznačně objektivovat). Navazuje-li nějaký autor na jiného autora (a to je věc, s níž se každý interpret musí nějak metodicky vyrovnat), pak to je třeba respektovat rozdíl mezi autorem, na kterého někdo navazuje, a mezi způsobem porozumění, v jehož duchu může druhý autor na něho navazovat. Onen autor, na kterého někdo druhý navazuje, musí však být viděn také v nějaké perspektivě, protože jeho filosofie tu prostě není před námi jako cosi daného (jako houska na krámě). Nikdo nemůže přijatelně vyložit, jak Aristotelés navazuje na Platóna, kdo nemá docela určité porozumění jako pro Platóna, tak pro Aristotela. Už jen z tohoto důvodu se žádný historik filosofie neobejde bez vlastního filosofování a bez vlastního určitého filosofického stanoviska. Odevzdávat se vedení čteného nebo poslouchaného filosofa není dost filosofické a představuje jenom jednu z metod přístupu, a to metodu provizorní a přípravou.

(Praha, 960923-1.)